

รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
A MODEL FOR DEVELOPMENT THE EIGHT BASIC MORAL IN SCHOOL
UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION : CASE STUDY OF
WAT PHAITON SCHOOL, PHAYATHAI DISTRICT OFFICE, BANGKOK

รสรินทร์ รวงผึ้งวิระโชติ

โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

Ratsarin Ruangphuegwirachot

Wat Phaiton School, Phayathai District Office, Bangkok

Corresponding Author Email : ratsarin.taew@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 10, 2566 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 8, 2566 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 22, 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการตีความ การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 596 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 207 คน และข้าราชการครู จำนวน 389 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณสูตรของทาร์ยามาน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลประกอบด้วยการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน และการบริหารจัดการโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม โดยภาพรวมพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.58) และรายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดตามลำดับ และข้าราชการครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.56) และรายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดตามลำดับ ผู้วิจัยเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสม ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม อธิบายความผันแปรของรูปแบบการพัฒนา ได้ร้อยละ 99.80 ($R^2 = 0.998$) โดยสามารถสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสม โดยเน้นการปลูกฝังคุณธรรมเพียง 4 ประการ ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานที่ 1 สามัคคี เน้นการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียน 2) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานที่ 2 ขยันเน้น การสร้างขยันให้กับนักเรียน 3) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานที่ 3 ซื่อสัตย์ เน้นการสร้างซื่อสัตย์ให้กับนักเรียน และ 4) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานที่ 4 มีวินัย เน้นการสร้างวินัยให้กับนักเรียน

คำสำคัญ : รูปแบบ, การพัฒนา, คุณธรรมพื้นฐาน

Abstract

The objective of the research : 1) To study the factor that affected the 8 social morality development Model : for schools under Bangkok and 2) To create and develop “the 8 Social Morality development, properly for schools under Bangkok. Using Integrated qualitative research, carried out by documented analyzed and interview the important Information providers who shared important Information : 3 school directors, 4 educational supervisor and 3 morality qualifiers : Total of 10. Sample group gained by Specific selected. Data Analyzed by content and to be interpreted. Quantity research proceeded by sample study : 596 people, 207 government directors and government teachers 389. Setting group sample by Taro Yamane’s calculation random sample. Sample group was picked up by specific selected data analyzed and content to be interpreted. Valued at 5 radians with confidence. Contains Percentages, Mean, Standard Deviation, and Stepwise Regression Analyzed.

The results of this research found that :

1) Factors affected together with participation variables within the school. There is a positive correlation with school management with the 8 social morality development model under : Bangkok metropolitan administration : Forcase study, Wat Phaiton School, Phayathai District Office, Bangkok, overall is significant positive relationship with .05.

2) To create and develop the 8 social morality development model for Wat Phaiton School, under Bangkok metropolitan, properly. It was found that: (1) School director overall average is highest ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.58) and all sides: average is the highest opinion respectively, and government teachers overall average is: the highest opinion ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.56) and all sides : average is the highest opinion respectively. Researcher suggest that the 8 social morality development model, Wat Phaiton School, Phayathai District Office, Bangkok metropolitan properly. According to the results of data analysis. Vary explaining of developmental model at 99.80 ($R^2 = 0.998$), to be able to create the 8 social morality development model, Wat Phaiton School, Phayathai District Office, Bangkok metropolitan properly. By Emphasizing on cultivating only 4 Virtues : 1) Social morality development model, article 1 : Harmonious : emphasis on building unity with students, 2) Social morality development Model, article 2 : Hardworking : focusing on creating and diligence for students, 3) Social morality development model, article 3 : Honesty : Emphasis on honesty for students, 4) Social morality development model, article 4 : Discipline : to emphasis discipline for students.

Keywords : Model, Development, Basic Morality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณธรรมของมนุษย์นั้นถือเป็นเรื่องสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การให้การศึกษาด้านศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการประสาทวิทยาการ เพื่อหล่อหลอมพลเมืองให้ถึงพร้อมความเป็นคนดีที่เพียบพร้อมทั้งภูมิรู้ภูมิธรรม โดยการจัดการศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนมีการพัฒนาอย่างบูรณาการด้านวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านจริยธรรมคุณธรรม เพื่อการพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืน เช่นเดียวกับ พระธรรมปิฎก (2553) ที่กล่าวถึง กระบวนการพัฒนามนุษย์ที่เรียกว่า “ไตรสิกขา” ประกอบด้วย 1) พัฒนาพฤติกรรม เรียกว่า ศีล 2) พัฒนาจิตใจ โดยมีสมาธิเป็นแกน จึงเอาสมาธิมาเป็นชื่อเรียกในฐานะเป็นตัวแทนของกระบวนการพัฒนาจิต โดยเรียกว่า สมาธิ และ 3) พัฒนาปัญญา ซึ่งคงเรียกว่า ปัญญา โดยพระธรรมปิฎกแสดงทัศนะถึงกระบวนการพัฒนามนุษย์ที่เรียกว่า ไตรสิกขานี้ว่า “กระบวนการทั้งหมดนี้เป็นภาคปฏิบัติทั้งหมดของพระพุทธศาสนา โดยถือว่าชีวิตของเราต้องอยู่ในไตรสิกขา จึงกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรนั้นต้องให้ความสำคัญคุณธรรมและจริยธรรมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง คือ ทำให้ตนเองมีชีวิตที่สงบ มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตส่วนตัวและการทำงานอาชีพมีความมั่นคงก้าวหน้าได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป ครอบครัวอบอุ่นมีความสุข ฐานะ

ทางเศรษฐกิจมั่นคงประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ คือ สถาบันครอบครัวได้รับการยกย่องสถาบันการศึกษา หรือสถาบันอื่น ๆ มีชื่อเสียงทำให้บุคคลอื่นศรัทธาเลื่อมใส สถาบันหรือหน่วยงานที่ตนเองสังกัดมีความเจริญก้าวหน้าสังคมได้รับความสงบสุขและได้รับการพัฒนา สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์มีความมั่นคง ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีความมั่นคงถาวร เพราะทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและเต็มใจถือปฏิบัติตาม (พระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 10, 2561)

รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนมีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และมีความสอดคล้องกับการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาในการพัฒนาโครงสร้างเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร ที่กำหนดให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณธรรมในยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นในการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ทักษะ สร้างทัศนคติและความตระหนักแก่ผู้เรียนและคนทุกช่วงวัยในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาและเติบโตในสังคมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีคุณธรรมจริยธรรมและรับผิดชอบต่อในการทำของตนเอง และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การดำเนินชีวิต (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2564) และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561-2564 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท มีเป้าหมาย 1) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน 2) ด้านนักเรียน นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเต็มศักยภาพส่งผลให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี อยู่อย่างมีความสุขในบรรยากาศที่ร่มรื่น มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข 3) ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีความเข้าใจในการบริหารงานของโรงเรียน ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองในการปกครองดูแลนักเรียน และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพเป็นอย่างดี (คณะทำงานโรงเรียนวัดไผ่ตัน, 2561 : 1) โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท เป็นสถานศึกษาที่จัดส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม

สภาพบริบทที่ตั้งของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอดีตโรงเรียนวัดไผ่ตัน มุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนโดยหวังผลให้เกิดกับผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ Vision คือ “จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพมาตรฐาน เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยมุ่งจัดการเรียนการสอนเน้นพัฒนาทักษะด้านวิชาการให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีเป้าหมายหลักคือ มุ่งพัฒนาด้านสติปัญญา (IQ) แต่งยังขาดเป้าหมายหลักที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านอารมณ์ (EQ) และด้านจริยธรรม (MQ) การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านสติปัญญา (IQ) จะใช้ได้ผลเป็นอย่างดีกับผู้เรียนที่มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งความพร้อมทางครอบครัว แต่ด้วยบริบทพื้นฐานของผู้เรียนในโรงเรียนวัดไผ่ตันนั้นมีหลากหลาย ผู้เรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กในชุมชนแออัด ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องหาเช้ากินค่ำไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอน ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่มีระเบียบวินัย มาโรงเรียนสาย ขาดเรียนบ่อย พุดไม่สุภาพ ทะเลาะวิวาท สมาธิสั้นไม่มีสมาธิในการเรียน ส่งผลกระทบต่อการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร จากสภาพปัญหาดังกล่าว โรงเรียนวัดไผ่ตันจึงได้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนขึ้นอย่างชัดเจนครอบคลุมทั้งการเรียนการสอนการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ กำหนดเป้าประสงค์ที่ 2 นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และดำรงตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวชี้วัด ร้อยละจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมจริยธรรม เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และดำรงตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป้าหมายปี 64 ตั้งไว้ที่ร้อยละ 96 1)หลักสูตรสถานศึกษา บริบทปัจจุบัน พฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนหลักสูตรสถานศึกษา ได้จัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรมสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 80 ชั่วโมงต่อปีโดยเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการมีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจที่แจ่มใส มีสุนทรียภาพอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังอัตลักษณ์ที่ว่า “ลูกไผ่ตัน มีวินัย ไผ่เรียนรู้ มีจิตสาธารณะ”

(คณะทำงานโรงเรียนวัดไผ่ตัน, 2561 : 3) และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงตามเป้าหมาย โรงเรียนวัดไผ่ตัน จึงได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ประกอบด้วย 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนโดยการศึกษาแบบ การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขต พญาไท กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยบริบทภายในและภายนอกโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน และการมีส่วนร่วม ภายใต้งานโรงเรียน เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานครโดยเน้นในการแก้ไขปัญหา 1) นักเรียนส่วนใหญ่ ขาดระเบียบวินัยในการแต่งกาย และไม่คอยรักษาความสะอาดของร่างกายตัวเอง เช่น นักเรียนชายผมยาวเกินไป นักเรียนหญิงไม่ผูกโบว์และเปียผม กระโปรงนักเรียนหญิงสั้นเกินไป นักเรียนหญิงมีเหา เป็นต้น 2) นักเรียนมาโรงเรียน สาย ขาดเรียน โดดเรียน ไม่เข้าเรียนตรงเวลาขาดจิตสำนึกในความรับผิดชอบในการเข้าเรียน 3) บริเวณโรงเรียนไม่ ค่อยสะอาด เนื่องจากนักเรียนขาดระเบียบวินัยในการทิ้งขยะ และขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม 4) นักเรียนหลายคนสมาธิสั้น ขาดสมาธิในการเรียนส่งผลกระทบต่อการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร และ 5) นักเรียนมีปัญหา พูดไม่สุภาพ ก่อการทะเลาะวิวาท ขกต่อยกัน เป็นต้น

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานครเพื่อแก้ไขปัญหา ในเรื่องพฤติกรรมของผู้เรียนที่ไม่เหมาะสม ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะประโยชน์ต่อผู้บริหารสำนัก การศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานเขต ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้าง รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมพื้นฐานที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 431 โรงเรียน และข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 431 โรงเรียน จำนวน 14,225 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษา จำนวน 207 คน 2) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนชั้นประถมศึกษา จำนวน 389 คน และ 3) ผู้ให้ ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 3 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บริบทภายในและภายนอกโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน และการมีส่วนร่วม ภายใต้งานโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ประกอบด้วย 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการนำกรอบแนวคิดของการวิจัยมาสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้าง โดยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยผู้วิจัยแบ่ง การสัมภาษณ์เป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง วันที่สัมภาษณ์ และสถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ด้านการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ด้านแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และด้านพฤติกรรมและค่านิยมในชุมชน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำองค์กร ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านการจัดการบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านความรับผิดชอบ ด้านแรงจูงใจ และด้านพฤติกรรมการทำงาน

ตอนที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจ

2. แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 207 ชุด

2.2 แบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 389 ชุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้างเพื่อใช้เก็บข้อมูลภาคสนามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1.1 นำกรอบความคิดในการวิจัย และหน่วยในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวแล้วข้างต้นมาใช้เป็นหลักในการกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อตรวจสอบและนำปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และขณะที่สัมภาษณ์ เมื่อพบประเด็นที่เกี่ยวข้องก็ปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการมากที่สุด

2. แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 207 ชุด

2.2 แบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 389 ชุด

ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ประกอบด้วย

(1) ศึกษาจากตำรา เอกสารที่เกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของกรุงเทพมหานครการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา และแนวคิดคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในการสร้างแบบสอบถาม

(2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแนวของลิเคิร์ต (Likert)

(3) สร้างแบบสอบถามตามที่ศึกษาในข้อ 1 และข้อ 2 โดยแบบสอบถามฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 207 ชุด และเป็นข้าราชการครู จำนวน 389 ชุด โดยตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ด้านการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ด้านแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และด้านพฤติกรรมและค่านิยมในชุมชน จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำองค์การ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านการจัดการบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 25 ข้อ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโรงเรียน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านความรับผิดชอบ ด้านแรงจูงใจ และด้านพฤติกรรมการทำงาน จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ 1) ชยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจ จำนวน 40 ข้อ

(4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

(5) นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อประเมินประเด็นคำถามว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังต่อไปนี้

- +1 หมายความว่า แน่ใจว่าตรงหรือสอดคล้อง
- 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าตรงหรือสอดคล้อง
- 1 หมายความว่า แน่ใจว่าไม่ตรงหรือไม่สอดคล้อง

(6) นำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาบรรจุลงในตารางเพื่อคำนวณหาค่าความตรงด้านเนื้อหาโดยค่าที่ยอมรับได้ต้องมากกว่า 0.5 ในของแต่ละคำถาม

(7) นำแบบสอบถามฉบับที่ 1 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทภายในและภายนอกโรงเรียน มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียน มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946 ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.921 และตอนที่ 5 รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966 และฉบับที่ 2 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทภายในและภายนอกโรงเรียน มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.948 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียน มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.958 ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944 และตอนที่ 5 รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.974 ซึ่งทั้ง 2 ฉบับดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า มีค่า 0.60 ถึง 1.00 นำไปเก็บข้อมูลการวิจัยต่อไป

(8) จัดเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการสัมภาษณ์เพื่อแจ้งความประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่กำหนดพร้อมส่งแบบสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยประสงค์จะสัมภาษณ์

1.2 นัดหมายวันเวลาและสถานที่สำหรับการสัมภาษณ์พร้อมทั้งเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

1.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย
1.4 ถอดเสียงบันทึกคำสัมภาษณ์พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำมาประกอบจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบโครงสร้างและการสรุปผลการวิจัยต่อไป

2. การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ
พื้นที่กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญดังนี้
2.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปยังสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียน
2.2 แจกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษาและผู้เกี่ยวข้องตามจำนวนที่กำหนด

2.3 ติดตามผลของแบบสอบถามเพื่อรับแบบสอบถามกลับคืน
3. กรรมวิธีทางข้อมูล
หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้จัดเตรียมความพร้อมของข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

3.2 กำหนดรหัสของข้อมูล และกำหนดค่าคะแนนที่จะให้แก่คำตอบในแต่ละข้อ

5	คะแนน	คำตอบมากที่สุด
4	คะแนน	คำตอบมาก
3	คะแนน	คำตอบปานกลาง
2	คะแนน	คำตอบน้อย
1	คะแนน	คำตอบน้อยที่สุด

3.3 การแปลผลแบบสอบถามฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของชั้นข้อมูล ซึ่งแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ได้ดังนี้

4.21-5.00	หมายถึง	มีผลระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีผลระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีผลระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีผลระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีผลระดับน้อยที่สุด

และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ได้แก่ บริบทภายในและภายนอกโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในโรงเรียน ในการแปลความหมายของสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ใช้เกณฑ์อธิบายค่าความสัมพันธ์ (r) ดังนี้

ค่า	r	ระดับของความสัมพันธ์
	.90-1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	.70-.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
	.50-.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
	.30-.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
	.00-.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

3.3 ดำเนินการลงรหัสพร้อมให้คะแนนในแบบสอบถามแต่ละข้อทุกแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสและให้คะแนนแล้วไปบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผู้วิจัยใช้สถิติค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

3. วิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) เพื่อเลือกตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า 1) บริบทภายในและภายนอกโรงเรียนที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ปัจจัยที่ส่งผลมี 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เน้นให้อาคารสถานที่ที่มีความสะอาด เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และมีความปลอดภัยอย่างสูง และด้านการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การบริหารจัดการโรงเรียนที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ปัจจัยที่ส่งผลมี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำองค์การเน้นให้ผู้บริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และดำรงตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านโครงสร้างองค์การเน้นการจัดระบบตามหน้าที่การทำงาน โดยผู้บริหารจัดบุคลากรลงในแต่ละแผนกให้มีความเหมาะสม และตรงกับความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการจัดการบุคลากรเน้นการจัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมตรงงานพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านงบประมาณ เน้นให้ผู้บริหารจัดการจัดสรรงบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และด้านการวัดผลและประเมินผลเน้นให้โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และ 3) การมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ปัจจัยที่ส่งผลมี 3 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านพฤติกรรมการทำงาน เน้นผู้บริหารมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการทำงาน เช่นการตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ สุจริตในการทำงาน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีด้านแรงจูงใจเน้นให้ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับครูในปฏิบัติหน้าที่ในการสอนโดยกล่าวคำชมเชยและให้รางวัล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถต่อการสอน และด้านการตัดสินใจให้ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน การกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายสถานศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน และการบริหารจัดการโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยภาพรวม (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำปัจจัยอิสระคือ การมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน (X3) และการบริหารจัดการโรงเรียน(X2) ไปสร้างสมการพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยภาพรวม (Y) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (R^2) ได้ร้อยละเท่ากับ 79.20 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (a) เท่ากับ -0.048 โดยได้สมการพยากรณ์ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $Y = -0.048 + 0.694(X3) + 0.345(X2)$ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $ZY = 0.612(X3) + 0.302(X2)$

2. สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานครที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ประกอบไปด้วย ตัวแปรอิสระ 3 ประการ คือ 1) บริบทภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และด้านการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการโรงเรียนได้แก่ ด้านภาวะผู้นำองค์การ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านการจัดการบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการวัดผลและประเมินผล และ 3) การมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจด้านแรงจูงใจ และด้านพฤติกรรมการทำงานทั้ง 3 ตัวแปรอิสระ ประกอบ 10 องค์ประกอบดังกล่าว สามารถอธิบายความผันแปรของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้ร้อยละ 99.80 ($R^2 = 0.998$) ซึ่งสามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขต พญาไท กรุงเทพมหานครด้วยความผันแปรทางสถิติจากกระบวนศึกษาธิการเห็นสมควรให้ปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการแก่เยาวชนไทย ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงผลการวิเคราะห์โดยมุ่งเน้นเร่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ด้วยการใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา การปลูกฝังคุณธรรมเพียง 4 ประการ โดยเรียงตามความผันแปรตามลำดับ ได้แก่ 1) คุณธรรมพื้นฐานที่ 1 สามัคคี 2) คุณธรรมพื้นฐานที่ 2 ขยัน 3) คุณธรรมพื้นฐานที่ 3 ซื่อสัตย์และ 4) คุณธรรมพื้นฐานที่ 4 มีวินัย

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นที่ค้นพบต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทภายในและภายนอกโรงเรียนที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม 2 ด้าน คือด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และด้านการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก อาจเนื่องจากความพร้อมในอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีสะดวกในการเดินทางมีสะอาด และปลอดภัย และอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เหมาะสมต่อการสืบค้นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮ็นสัน (Henson, 2001) ได้ศึกษาความรับผิดชอบตามที่เข้าใจของผู้ที่เป็นครูเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนตนเอง มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าบทบาทของครู โรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง ใครควรมีบทบาทความรับผิดชอบต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามในวารสารทางวิชาการ 2 ชื่อ จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรเป็นผู้นำทางจริยธรรม เนื่องจากครูสามารถสอดแทรกจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งควรจะได้รับผิดชอบต่อการพัฒนาระบบความเชื่อของนักเรียน ผู้ปกครองมีความ รับผิดชอบต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนรองลงมา ส่วนโรงเรียนมีความล้มเหลว ในการรับผิดชอบต่อการพัฒนาจริยธรรม 2) การบริหารจัดการโรงเรียนที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม 5 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำองค์การด้านโครงสร้างองค์การด้านการจัดการบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการวัดผลและประเมินผลซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมากอาจเนื่องจากผู้บริหารได้ดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพทุกด้านอยู่แล้ว ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเครนลีย์ (Cranley, 2003) ได้ศึกษาการปฏิบัติในด้านจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษามหาวิทยาลัยเมืองของประเทศไทย การประพฤติปฏิบัติทางด้าน จริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย มาตรการที่ใช้ในการอบรมจริยธรรมของนักเรียนโดย การนำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น และมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไร โดยกำหนดกรอบแนวคิดไว้ 6 ด้าน คือ การสอนจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการสอนจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการสอนที่ต่อเนื่อง การสอนจริยธรรมโดยการกำหนดระเบียบ กฎของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยดำเนินนโยบายและระเบียบของทางราชการ การวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลา 6 เดือนในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า การจัดการศึกษาด้านจริยธรรม โดยผู้บริหารและครูเน้นการปลูกฝังความดีงามที่ยึดตามหลักพระพุทธศาสนา โดยเน้นการควบคุมดูแลนักเรียน การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นได้ความดีโดยวิธีการให้นักเรียนรู้โดยการปฏิบัติ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อกัน การให้เกียรติผู้อื่นเป็นเรื่องที่สำคัญ และได้ค้นพบว่า การจัดการเรียนการสอนจริยธรรมศึกษา ควรบูรณาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ ผู้บริหารและครูนอกจากจะอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรมควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดเวลา แต่นักเรียนส่วนน้อยที่ต่อต้านในด้านการไม่อยากเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของลูนิบอร์และไอบี (Lunenburg F.C & Irby B.J., 2006) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมสนับสนุนพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมจากโครงการแข่งขันกีฬา 2) ส่งเสริมสนับสนุนพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมที่มาจากการศึกษาคุณลักษณะ 3) กำหนดนโยบายและขั้นตอนการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 4) การทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา และ 5) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรม และ 3) การมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม 3 ด้านคือ ด้านการตัดสินใจด้านแรงจูงใจและด้านพฤติกรรมการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการชักชวนให้ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือผู้ปกครองนักเรียนให้มีส่วนร่วมภายในโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของวูม และดีซี (Vroom, H.V., & Deci, E., 1970) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นปริมาณของอิทธิพลที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าได้เข้าไปร่วมในการตัดสินใจและบุคคลจะได้รับความพึงพอใจจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยตัวบุคคลจะพัฒนาความผูกพัน

ที่มีต่องาน และจะสามารถทำงานได้ดีตลอดจน สามารถขยายเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นคือปรัชญาของแนวความคิดในการควบคุมตนเองมิใช่ควบคุมองค์การ

2. ผลการสร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ขยันประหยัดซื่อสัตย์มีวินัยสุภาพ สะอาด สามัคคีและมีน้ำใจตามลำดับ อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูเล็งเห็นถึงความสำคัญในการให้นักเรียนปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย สอดคล้องงานวิจัยของพรพิทักษ์ เข็มบาสัย และวรรณพล พิมพะสาตี (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยและในต่างประเทศ มีการปลูกฝังคุณธรรมที่จำแนกได้เป็น 2 ประเด็น คือ การปลูกฝังในหลักสูตรการศึกษาและการปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว และแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคมไทยมีแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ 3 แนวทางคือ การปลูกฝังในหลักสูตรสถาบันการศึกษา การปลูกฝังในสถาบันสังคม และการใช้หลักศาสนาในการช่วยขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรม

ผลการเสนอแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม ผู้วิจัยเสนอตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม อธิบายความผันแปรของรูปแบบการพัฒนา ได้ร้อยละ 99.00 ($R^2 = 0.990$) โดยสามารถสร้างรูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม โดยเน้นการปลูกฝังคุณธรรมเพียง 4 ประการ ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐานที่ 1 สามัคคี เน้นการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียน 2) รูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐานที่ 2 ขยันเน้นการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียน 3) รูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐานที่ 3 ซื่อสัตย์ เน้นการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียน และ 4) รูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐานที่ 4 มีวินัยเน้นการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียนอาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูเล็งเห็นถึงการปลูกฝังคุณธรรมที่เร่งด่วนให้กับนักเรียนในสามัคคี ขยัน ซื่อสัตย์ และมีวินัย สอดคล้องงานวิจัยของสมิตรี สุวรรณ และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีวินัย กลุ่มบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ ได้แก่ ความรับผิดชอบ สามัคคี และความซื่อสัตย์ กลุ่มบุคลากรในโรงเรียนสาธิต ได้แก่ สามัคคี ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์กลุ่มนิสิต ได้แก่ ความรับผิดชอบความซื่อสัตย์และจิตสาธารณะ และกลุ่มนักเรียนโรงเรียนสาธิต ได้แก่ จิตสำนึก มีระเบียบวินัย และสามัคคี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบายให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เร่งพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐานมี 4 ประการ ประกอบด้วย 1) สามัคคี 2) ขยัน 3) ซื่อสัตย์ และ 4) มีวินัย เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. กรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคี ความขยัน ความซื่อสัตย์ และความมีวินัย ต่อตนเอง และมีความตระหนักต่อสังคมอย่างแท้จริง

3. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รักสามัคคี และปลูกฝังให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่รับเอาค่านิยมที่เหมาะสมต่อสังคมไทย

4. กรุงเทพมหานครควรจัดกิจกรรมเพื่อยกย่อง เชิดชูเกียรติคุณครู และนักเรียนในการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐาน 4 ประการ คือ สามัคคี ขยัน ซื่อสัตย์ และมีความมีวินัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนอื่นในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนในสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการโรงเรียนวัดไผ่ตัน. (2561). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพฯ : โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท.
- พรพิทักษ์ เข็มบาสัตย์ และวรรณพล พิมพ์สาส์. (2563). แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย. วารสาร **ด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง**. 9 (2), 63-80.
- พระธรรมปิฎก. (2553). **ธรรมบุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 122. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาชานนท์ ชัยมงคล (2561). การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีญาภิรักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุมิตร สุวรรณ และคณะ. (2563).การพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **วารสารการเมืองการปกครอง**. 10 (3), 207-227.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2564). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครฉบับที่ 3 (2564-2569)**. กรุงเทพฯ : ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- Cranley, Mary Elizabeth. (2003). "Tessaan school : the moral Life of a Thai Primary School. **Dissertatin Abstracts International**. 64 (05) : 1513-A.
- Henson, Robon K. (2001). Perceived Responsibility of Prospective Teacher for the Moral Development of Their Student. **Dissertation Abstracts International**. 25 (8) : 131 A.
- Lunenburg, F. C., & Irby, B. J. (2006). **The principal ship: Vision to action**. Belmont, CA : Wadsworth/Cengage Learning.
- Vroom, H. V., & Deci, E. (1970). **Management and motivation**. New York : PenguinBook.